

รำไหว้ครูมวยไทย : ความหมาย ความเหมือนและความต่าง

Sacred Dance of homage to Spiritual Worship in
THAI's Boxing : Coherences and Overridingกุลกานต์ โฟธิปัญญา¹, มนัส แก้วบุชา²

Kunlakan Photiphanya, Manus Kaewbucha

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติมวยไทย มวยในราชสำนักมวยสยาม ประวัติความเป็นมาและบริบททางวัฒนธรรม ท่ารำ ความเชื่อ พิธีกรรม ดนตรีประกอบการรำของค่ายมวยโคราช มวยไชยา มวยท่าเสา มวยลพบุรี เพื่อนำมาจำแนก วิเคราะห์ ประเมินความหมาย ความเหมือน และความต่าง พร้อมจัดทำคู่มือเผยแพร่และเรียนรู้สู่สาธารณะ การวิจัยนี้นำแนวคิด หลักการ กฎบัตรอีโคโมสไทย การจัดการระบบวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ การจัดการองค์ความรู้ การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า มวยไทยมีหลักฐานมาตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหงทรงโปรดให้เขียนตำรับพิชัยสงคราม ที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ในระยะประชิดตัว ซึ่งเป็นหน้าที่ของตะพุ่นหญ้าช้าง จาตุรงคบาท สมัยกรุงธนบุรีมีครูมวยผู้เชี่ยวชาญคือครูเมฆ บ้านท่าเสา นายทองดีฟันขาวคือต้นแบบของการสำรวจบันทึกท่ารำไหว้ครูมวยไทย

ค่ายมวยไชยา มีท่ารำ 4 ท่า คือ 1) กราบเบญจางคประดิษฐ์ 2) ตรวจลม 3) ย่างสามชুম 4) เสือลากหาง *ค่ายมวยลพบุรี* มีท่ารำ 11 ท่า คือ 1) เทพพนม 2) กราบเบญจางคประดิษฐ์ 3) ถวายบังคม 4) ถวายหมัดครู 5) สอดสร้อยมาลา 6) สาวน้อยประแป้ง 7) ลับหอกโมกขศักดิ์ 8) นกยูงพ้อนหาง 9) นารายณ์ขว้างจักร 10) พระรามแผลงศร 11) คุมเชิงครู *ค่ายมวยโคราช* มีท่ารำ 5 ท่า คือ 1) เดินทักษิณาวรรต 2) กราบเบญจางคประดิษฐ์ 3) ถวายบังคม 4) กอบพระแม่ธรณี 5) ย่างสามชুম *ค่ายมวยท่าเสา* มีท่ารำ 5 ท่า คือ 1) กราบเบญจางคประดิษฐ์ 2) กอบเมฆ 3) ส่องเมฆ 4) ไต่เมฆ 5) เสือลากหาง เมื่อจำแนกวิเคราะห์ความหมาย พบว่า 1) การเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2) การรำลึกพระคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ 3) การสำรวจพื้นที่ของเวทีมวย อดลิลการรำรำและข่มขวัญคู่ต่อสู้ ส่วนความเหมือนคือกราบเบญจางคประดิษฐ์ ถวายบังคม เสือลากหาง ย่างสามชুম ส่วนความต่าง ค่ายมวยไชยา ต่างกันคือตรวจลม เทพพนม ถวายหมัดครู สอดสร้อยมาลา สาวน้อยประแป้ง ลับหอกโมกขศักดิ์ นกยูงพ้อนหาง นารายณ์ขว้างจักร พระรามแผลงศร คุมเชิงครู การแต่งกายของค่ายมวยลพบุรีที่ต่างจากค่ายอื่น คือการพันเชือกที่ข้อเท้า ความเชื่อมีการสวมมงคล

¹นิสิตสาขาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่ศีรษะ และรัดประเจียดที่ต้นแขนเพื่อเป็นสิริมงคล ดนตรีมีปี่ กลอง ฉิ่ง โดยใช้เพลงสรรเสริญมหากาพย์มวยไชยา มีความเก่าแก่ที่สุด

คำสำคัญ: รำไหว้ครูมวย / การแต่งกาย / ความเชื่อ / ดนตรี

Abstract

The objective of this research is to study the history of Thai boxing, boxing in Siam, including its cultural contexts, postures, beliefs, rites and music played while a battle of Korat boxing, Chaiya boxing, Tha Sao boxing and Lopburi boxing to be classified, analyzed and explained definition, coherence and overriding. Moreover, its handbook is made to publicize to common people. The researcher applied the concept of the charter of ICOMOS, the knowledge management and the management of intangible cultural heritage, respectively.

The research findings revealed that the evidence of Thai boxing was found since the Age of Ram Khamhaeng the Great, who composed the treatise on war strategy related to a close combat considered the responsibility of Tapunyachang and Jaturongkabat. In the Age of Thonburi, the boxing instructors were Kru Mek from Baan Tha Sao and Mr. Thongdee Funkhao, who is a prototype, which was surveyed the patterns of sacred dance of homage to spiritual worship in Thai boxing.

There are 4 dancing patterns of Chaiya boxing: 1) Krabbenjangkhapradit, 2) Truajlom, 3) Yangsamkhum and 4) Sualakhang. There are 11 dancing patterns of Lopburi boxing: 1) Theppanom, 2) Krabbenjangkhapradit, 3) Thawaibangkom, 4) Thawaimadkru, 5) Sodsoimala, 6) Saonoiprapaeng, 7) Labhokmokkhasak, 8) Nokyungfonhang, 9) Naraikhwangjak, 10) Phraramphaengsorn and 11) Kumcherngkru. There are 5 dancing patterns of Korat boxing: 1) Dernthaksinwat, 2) Krabbenjangkhapradit, 3) Thawaibangkom, 4) Kobphramaethorane and 5) Yangsamkhum. There are 5 dancing patterns of Tha Sao boxing: 1) Krabbenjangkhapradit, 2) Kobmek, 3) Songmek, 4) Taimek and 5) Sualakhang. When classifying and analyzing the definitions, it was found that 1) worship of holy things, 2) remembrance of a favor of parents and teachers and 3) survey of boxing arena and show-off of dancing and threat to opponents. The coherences were Krabbenjangkhapradit, Thawaibangkom, Sualakhang and Yangsamkhum. The different overriding of Chaiya boxing gym were Truajlom, Theppanom, Thawaimadkru, Sodsoimala, Saonoiprapaeng, Labhokmokkhasak, Nokyungfonhang, Naraikhwangjak, 1Phraramphaengsorn and

Kumcherngkru. The dress of Lopburi boxing gyms which was different from other gyms was to binding a rope around an ankle, including equipping a boxing headband and binding a boxing scarf for fortune according to its belief. The played music instruments comprised of a Thai oboe, a Thai drum and a pair of small cup-shaped cymbals. The most ancient gym is Chiya boxing. Therefore.

Keyword: Thai boxing teacher dance / dress / beliefs / music

ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

มวยไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยมาช้านาน ในสมัยโบราณประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ จึงมีการสู้รบกันเพื่อป้องกันอาณาเขตอยู่เสมอๆ ดังนั้นชาวไทยจึงนิยมฝึกมวยไทยควบคู่กับการฝึกอาวุธ ต่อมาได้วิวัฒนาการจนกลายเป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากขึ้น มีลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงามแฝงไว้ด้วยความแข็งแกร่งดุดัน

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของมวยไทยเริ่มมี และใช้กันในการสงคราม ตามตำนานพระมหากษัตริย์หรือขุนนางที่เชี่ยวชาญการต่อสู้ปลอมตนเข้าร่วมแข่งขันเพื่อทดสอบฝีมือที่เป็นที่ปรากฏได้แก่ พระเจ้าเสือ พระเจ้าตากสินมหาราช พระยาพิชัยดาบหัก ครูดอก แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ จนเมื่อไทยเสียกรุงแก่พม่าปรากฏชื่อนายขนมต้ม ครูมวยชาวอยุธยา ซึ่งถูกกวาดต้อนเป็นเชลยศึกได้ชกมวยกับชาวพม่า ชนะหลายครั้งเป็นที่ปรากฏถึงความเก่งกาจเยี่ยมหาญของวิชามวยไทย ในสมัยอยุธยาตอนปลายได้มีการจัดตั้งกรมทนายเลือกและกรมตำรวจหลวงขึ้นมีหน้าที่ในการให้การคุ้มครองกษัตริย์และราชวงศ์ (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, 2555: น. 44 -53)

มวยไทยสืบทอดมาจากมวยโบราณ ซึ่งแบ่งออกเป็นแต่ละสายตามท้องที่นั้นๆ โดยมีสายสำคัญหลัก เช่น มวยท่าเสา มวยโคราช มวยไชยา มวยลพบุรีและมวยพระนคร มีคำกล่าวไว้ว่า “หมัดหนักโคราช ฉลาดลพบุรี ท่าดีไชยา ไวกว่าท่าเสา” (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553: น. 55)

ปัจจุบันกีฬามวยไทยอาชีพและกีฬามวยไทยสมัครเล่น เป็นการต่อสู้ที่มีกฎกติกาชัดเจน ผู้ชกต้องแต่งกายตามกำหนด ก่อนชกต้องมีการไหว้ครู ทำรำมวยอาจมีการเดินแปลงเพื่อสำรวจ ทักทาย หรือ ช่มขวัญ ซึ่งแตกต่างกันไปตามค่ายมวย ส่วนการบรรเลงดนตรีให้จังหวะในการต่อสู้ซึ่งใช้เพลงสะหระหม่าแขกใช้ในการไหว้ครู เพลงบุหลันชกมวย และเพลงเชิด ใช้ในการต่อสู้ เครื่องดนตรีไทยที่ใช้ได้แก่ ปี่ชวา กลองแขก ฉิ่ง (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553: น. 19)

การชกมวยในปัจจุบันจะให้ความสำคัญในเรื่องของการชกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การไหว้ครูมวยตามแบบแผนโบราณก่อนการชกนั้นได้รับความสำคัญน้อยลง ซึ่งแท้จริงแล้วการไหว้ครูรำมวยเป็นการระลึกถึงสิ่งสำคัญที่ครูมวยทุกรุ่นที่ทุกนามที่ประสิทธิ์ประสาทวิชามวยไทยและถ่ายทอดสู่ศิษย์มาจนทุกวันนี้

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีทักษะทางด้านการรำนานาฏศิลป์ตัวพระ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญใน การไหว้ ครอบมวย หากไม่มีการจัดบันทึกไว้อาจสูญหายได้เพราะสังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ข้างหน้าในหลายด้าน จึงมองเห็นคุณค่าของการไหว้ครุมน้อยลง ไม่เห็นถึงคุณค่าและยังมองข้ามศิลปะที่มี ความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่มีมาแต่โบราณ ผู้วิจัยมีการศึกษาการไหว้ครอบมวยของแต่ละค่าย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความเหมือนและความหมายของการรำไหว้ครอบมวยของแต่ละค่ายมวยคือ มวยโคราช มวยไชยา มวยท่าเสา และมวยลพบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิประวัติมวยไทยและมวยในราชสำนักมวยสยาม
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา กระบวนการรำ ดนตรีประกอบและความเชื่อในการรำไหว้ครอบมวย โคราช มวยไชยา มวยท่าเสา มวยลพบุรี ตลอดจนบริบททางวัฒนธรรมของพื้นที่ศึกษา
3. เพื่อจำแนกวิเคราะห์ความหมาย ความเหมือนและความต่างของการรำไหว้ครุ

คำถามการวิจัย

1. มวยไทยและมวยในราชค่ายมวยสยามมีปรากฏในเอกสารใดบ้าง
2. ค่ายมวยทั้ง 4 ค่ายมีประวัติและพัฒนาการในแต่ละพื้นที่อย่างไร รวมทั้งภูมิสังคมวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับค่ายมวยโคราช มวยท่าเสา มวยไชยา มวยลพบุรีหรืออย่างไรบ้าง
3. การไหว้ครอบมวยมีองค์ประกอบ และขั้นตอน ขนบธรรมเนียมความเชื่ออย่างไรบ้าง
4. การรำไหว้ครอบมวยมีกระบวนการทำรำ ดนตรี เพลง จังหวะ ความหมาย ความเหมือน ความต่างที่โดดเด่นอย่างไร

กรอบแนวคิดการจัดการมรดกอย่างมีคุณภาพ

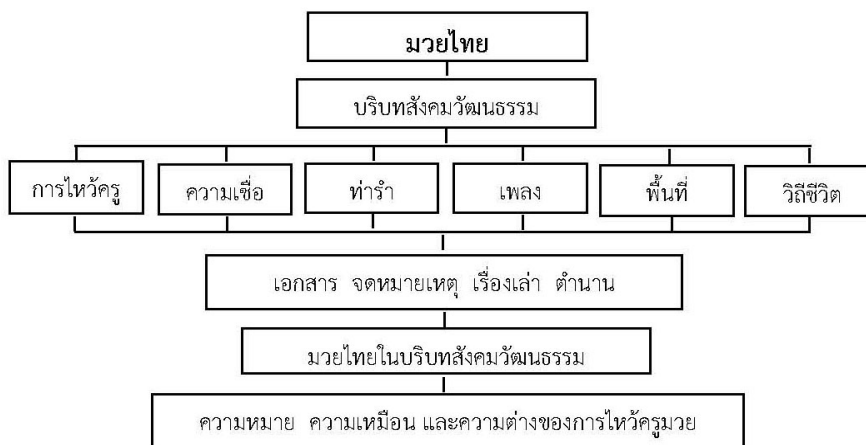
ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ มาขยายในการทำวิจัยรวม 4 ขั้นตอนคือ 1) การสำรวจจำแนก วิเคราะห์ 2) การบันทึกองค์ความรู้ให้บริบูรณ์ 3) การจัดการความรู้ เพื่อประชาสัมพันธ์ 4) การจัดเอกสารเพื่อเผยแพร่ เรียนรู้สู่สาธารณะ ดังแผนภาพดังต่อไปนี้



แผนภาพแสดงการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ
(แผนภาพแนวคิดการจัดการมรดกวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ, 2543)

กรอบแนวทางรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับภูมิสังคม กระบวนทำรำไห้ครูมวยไทย และวิเคราะห์ความเหมือนและความหมายของการรำไห้ครูมวยของแต่ละค่ายมวย ดังมีแนวคิดและแนวทางตามลำดับ ดังนี้



ขอบเขตของการปฏิบัติงาน

1. ผู้วิจัยจะศึกษาการรำไห้ครูมวยไทย 4 ค่ายมวย พร้อมกับศึกษาเพลงประกอบกระบวนท่ารำหน้าทับกลองแขก และความเชื่อ
2. ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ท่ารำมวยโคราชด้านความหมาย ความเหมือนและความต่างจากมวยค่ายมวยอื่นๆ ที่ยังคงสืบเนื่องอยู่ในปัจจุบัน

การศึกษางานวิจัย เรื่อง รำไห้ครุ่มวยโคราช : ความหมาย ความเหมือนและความต่างบางประการ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผสมผสานกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ศึกษา (Research and Practice) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามิสังคัม วัฒนธรรมการไห้ครุ่มวย

ตารางลำดับขั้นตอนและแผนการดำเนินงาน

ลำดับขั้นตอน (Step)	แผนการดำเนินงาน (Planning) / กิจกรรมและรายละเอียดการศึกษา	ระยะเวลา (Tentative)
1	- วางแผนการวิจัยเพื่อศึกษา สํารวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมวยโคราช ทำรํ้าไห้ครูมวยโคราช มวยไชยา มวยท่าเสา มวยลพบุรี	พฤษภาคม 2561
2	- กำหนดพื้นที่การศึกษา- มวยโคราช ที่โรงเรียนบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40110 โดยมีผู้สอนคือ ดร.เช้า วาทยธธา - มวยไชยา ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่ายมวยมวยเมืองไชยา พุมเรียง และบ้านไชยารัตน์ ดร.จตุชัย จำปาหอม - มวยท่าเสา ที่วัดใหญ่ท่าเสา ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ดร.ประไพโร จันทะบัณจิต - มวยลพบุรี ที่จังหวัดลพบุรี นายชนทัต มงคลศิลป์	มิถุนายน 2561
3	- กำหนดจริยธรรม จรรยาบรรณ จำแนกข้อสงสัย ตั้งประเด็นคำถามการวิจัย	กรกฎาคม 2560
4	- รวบรวมข้อมูล จากเอกสาร วรรณกรรม และบุคคลข้อมูล	กรกฎาคม 2561
5	- ออกเก็บข้อมูลภาคสนาม ค่ายมวยทั้ง 4 ค่าย	สิงหาคม 2561
6	- ถอดข้อมูล จากบทสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียง เพื่อเรียบเรียง	กันยายน 2561
7	- การสํารวจภาคสนามนอกพื้นที่ เพื่อนํามาวិเคราะห์ความเหมือน ความหมาย ความแตกต่าง เช่น ค่ายมวยมวยลพบุรี ค่ายมวยมวยไชยา ค่ายมวยมวยท่าเสา ค่ายมวยดาบพุทไธสวรรย์ เป็นต้น	ตุลาคม 2561
8	- วิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ และเอกสาร	พฤศจิกายน 2561
9	- ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล - เก็บข้อมูลภาคสนาม ครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มเติมให้ชัดเจน	ธันวาคม 2561 มกราคม 2562
10	- การนำเสนอข้อมูลการวิจัย ให้คณะกรรมการกลั่นกรอง	เมษายน 2562
11	- การนำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการ	พฤษภาคม 2562
12	- ส่งบทความให้พิจารณาเพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร	มิถุนายน 2562
13	- เผยแพร่งานวิจัยต่อสาธารณชน	กรกฎาคม 2562

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสํารวจพื้นที่ภาคสนามของค่ายมวยทั้ง 4 พบว่า ทำรํ้าไห้ครูของมวยไทยมีจำนวนทำไม่เท่ากัน มีชื่อทำไม่เหมือนกันตลอดจนมีการปฏิบัติแตกต่างกัน ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ทำรำไหว้ครูของค่ายมวยทั้ง 4 ค่าย

ลำดับ ทำรำที่	ค่ายมวยไชยา	ค่ายมวยลพบุรี	ค่ายมวยโคราช	ค่ายมวยท่าเสา	วงปี่กลอง
1			ท่าเดินทักษิณาวัตร		เพลงสาระหมา- โยนแปลง ตั้งแต่เริ่ม ไหว้ครู โดยเป่าซ้ำๆ ให้สอดคล้องกับท่ารำ ↓
2	ท่ากราบ เบญจางคประดิษฐ์	ท่ากราบ เบญจางคประดิษฐ์	ท่ากราบ เบญจางคประดิษฐ์	ท่ากราบ เบญจางคประดิษฐ์	
3		ท่าถวายเป็นังคม			
4		ท่าเทพนม			
5			ท่ากรอบพระแม่ธรณี		
6				ท่ากรอบเมฆ	
7				ท่าส่องเมฆ	
8		ท่าสอดสร้อยมาลา			
9		ท่าสาวน้อยประแป้ง			↓ เมื่อทำรำไหว้ครูใกล้จบ จะเริ่มจังหวะเร็วขึ้น
10		ท่ารับหอกโมกขศักดิ์			
11	ท่าตรวจลม				
12	ท่าถวายเป็นัดครู				
13				ท่าไต่เมฆ	
14	ท่าย่างสามขุม		ท่าย่างสามขุม		
15	ท่าเสื่อลากหาง			ท่าเสื่อลากหาง	
16		ท่านกยูงฟ้อนหาง			
17		ท่านารายณ์ ขว้างจักร			
18		ท่าพระรามแผลงศร			
19		ท่าคุมเชิงครู			

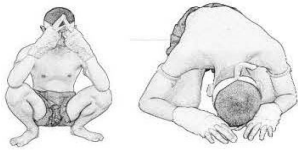
ตัวอย่างท่ารำไหว้ครูมวย

1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์

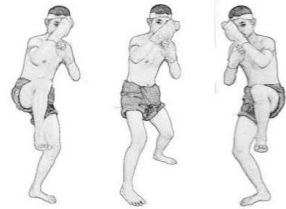
2. ท่าย่างสามขุม

ตัวอย่างท่ารำไหว้ครูมวย

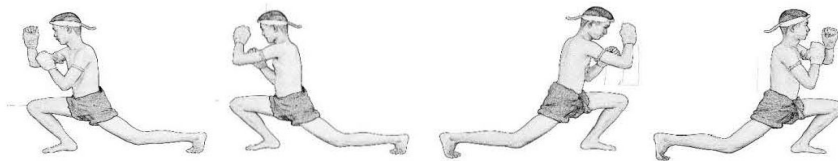
1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์



2. ท่าย่างสามขุม



3. ท่าเสื่อลากหาง



(นางสาวกุลกานต์ โพธิปัญญา, 2562)

การจำแนกท่ารำไหว้ครูมวย 4 ค่าย

การไหว้ครูมวยของแต่ละค่ายมวยจะมีท่ารำและการเรียกชื่อท่าที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยส่วนใหญ่ความหมายและการจำแนกหมวดหมู่หลักๆ มีทั้งหมด 3 หมวดหมู่ คือ 1. เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2. ระลึกคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ 3. การอวดลีลาการรำรำ สำนวณพื้นที่ และชมขวัญคู่ต่อสู้ สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางจำแนกท่ารำไหว้ครูมวย

	มวยไชยา	มวยลพบุรี	มวยโคราช	มวยท่าเสา
การเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์	1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์	1. ท่าเทพพนม 2. ท่าถวายบังคม	1. ท่าเดินทักษิณาวัตร 2. ท่าครอบพระแม่ธรณี 3. ท่าถวายบังคม	1. ท่าครอบเมฆ
ระลึกคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์	1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์	1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์ 2. ท่าถวายหมัดครู	1. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์	2. ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์ 3. ท่าส่องเมฆ 4. ท่าไต่เมฆ

ตารางจำแนกท่ารำไหว้ครูมวย (ต่อ)

	มวยไชยา	มวยลพบุรี	มวยโคราช	มวยท่าเสา
การอวดลีลาการรำรำ สำรวจพื้นที่สนาม สำรวจและชมขวัญคู่ ต่อสู้	2. ทำตรวจลม 3. ทำอย่างสามชুম 4. ทำเลื้อยลากหาง	1. ทำสอดสร้อยมาลา 2. ทำสาวน้อยประแป้ง 3. ทำรับหอกโมกขศักดิ์ 4. ทำนกยูงพ้อนหาง 5. ทำนารายณ์ ขว้างจักร 6. ทำพระรามแผลงศร 7. ทำกุมเชิงครู	1. ทำอย่างสามชুম	1. ทำเลื้อยลากหาง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมาย ความเหมือนและความต่างของท่ารำไหว้ครูมวย

การไหว้ครูมวยของแต่ละค่ายมวยมีท่ารำและการเรียกชื่อท่าที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งชื่อของท่ารำ การปฏิบัติ และความหมายของท่ารำไหว้ครูมวยมีทั้งความเหมือน ความหมาย และมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบความหมาย ความเหมือนและความต่างของท่ารำไหว้ครูมวย

ท่ารำ	ไชยา	ลพบุรี	โคราช	ท่าเสา	ความหมายของท่ารำ	ความเหมือน	ความต่าง
1. ทำเดิน ทักษิณาวัตร			/		เพื่อความเป็นสิริมงคล และช่วยกำหนดจิตใจให้มีสมาธิ	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยโคราช
2. ทำกราบ เบญจางคประดิษฐ์	/	/	/	/	ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย คุณของบิดามารดา คุณของครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา	ชื่อท่าและความหมาย เหมือนกัน	การปฏิบัติไม่เหมือนกัน
3. ทำถวายบังคม		/	/		เป็นการทำความเคารพพระมหากษัตริย์	ชื่อท่าและการปฏิบัติ เหมือนกัน	มีเพียงสองค่ายมวยที่ ปฏิบัติทำนี้
4. ทำเทพนม		/			ตั้งใจทำสมาธิ	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
5. ทำรอบ พระแม่ธรณี			/		เพื่อขอขมาพระแม่ธรณีในการใช้พื้นที่ตรงนี้ทำกิจกรรม	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยโคราช
6. ทำรอบเมฆ				/	เพื่อขอขมาพระแม่ธรณีในการใช้พื้นที่ตรงนี้ทำกิจกรรม	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยท่าเสา
7. ทำสองเมฆ				/	เป็นการระลึกถึงครูเมฆครูมวยท่าเสา	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยท่าเสา
8. ทำสอดสร้อย มาลา		/			อวดลีลาท่ารำรำไหว้ครูมวยและฝึกกำลังแขน	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
9. ทำสาวน้อย ประแป้ง		/			อวดลีลาท่ารำรำไหว้ครูมวยและฝึกกำลังแขน	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
10. ทำรับ หอกโมกขศักดิ์		/			อวดลีลาท่ารำรำไหว้ครูมวยและฝึกกำลังแขน	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
11. ทำตรวจลม	/				ทำสมาธิและตรวจลมหายใจเข้า – ออก	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยไชยา

ตารางเปรียบเทียบความหมาย ความเหมือนและความต่างของท่ารำไห้วक्रमวย (ต่อ)

ท่ารำ	ไชยา	ลพบุรี	โคราช	ท่า เสา	ความหมายของท่ารำ	ความเหมือน	ความต่าง
12. ท่าถวาย หมัตครู	/				ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย คุณของ บิดามารดา	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยไชยา
13. ท่าไต่เมฆ				/	เป็นการระลึกถึงครูเมษक्रमวยท่าเสาและฝึกกำลังขา	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยท่าเสา
14. ท่าย่างสามชুম	/		/		เป็นท่าใช้ไว้ใช้ในการเดินสำรวจพื้นที่บนสังเวียน ดุคู่ต่อสู้ และโชว์ท่าเพื่อชมขวัญคู่ต่อสู้	ชื่อท่าและความหมาย เหมือนกัน	การปฏิบัติไม่เหมือนกัน
15. ท่าเสื่อลากหาง	/			/	เป็นท่าใช้ไว้ใช้ในการเดินสำรวจพื้นที่บนสังเวียน ดุคู่ต่อสู้ และโชว์ท่าเพื่อชมขวัญคู่ต่อสู้	ชื่อท่าและความหมาย เหมือนกัน	การปฏิบัติไม่เหมือนกัน
16. ท่านกยูง พ้อนหาง		/			อวดลีลาท่ารำไห้วक्रमวยและฝึกกำลังแขนและขา	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
17. ท่านารายณ์ ขว้างจักร		/			เป็นท่าใช้ไว้ใช้ในการเดินสำรวจพื้นที่บนสังเวียน ดุคู่ต่อสู้ และโชว์ท่าเพื่อชมขวัญคู่ต่อสู้	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
18. ท่าพระราม แผลงศร		/			เป็นท่าใช้ไว้ใช้ในการเดินสำรวจพื้นที่บนสังเวียน ดุคู่ต่อสู้ และโชว์ท่าเพื่อชมขวัญคู่ต่อสู้	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี
19. ท่าคุมเชิงครู		/			เป็นท่าใช้ไว้ใช้ในการเดินสำรวจพื้นที่บนสังเวียน ดุคู่ต่อสู้ และโชว์ท่าเพื่อชมขวัญคู่ต่อสู้	ไม่เหมือน	มีเฉพาะมวยลพบุรี

การวิเคราะห์ความหมาย

จากแผนภาพสรุปข้างต้นทำให้เห็นชัดขึ้นว่าการไห้วक्रमวยของแต่ละสำนัก มีท่ารำที่ต่างกัน แต่ความหมายจะแบ่งออกเป็น 3 ความหมายหลัก คือ ท่าที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ท่าที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการระลึกถึงคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และท่าที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการอวดลีลาการรำไห้ว สำนวพื้นที่ของสนามมวย และชมขวัญคู่ต่อสู้

การวิเคราะห์ความเหมือน

จากตารางข้างต้นเป็นการวิเคราะห์หาความเหมือนของท่ารำไห้วक्रमวยแต่ละค่ายมวย ซึ่งท่ารำแต่ละท่ามีชื่อและการปฏิบัติเฉพาะของมวยค่ายมวยนั้นๆ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ท่ารำไห้วक्रमวยที่มีทุกค่ายมวย ได้แก่ ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์ มีชื่อท่าเหมือนกันแต่ในทางปฏิบัติกลับไม่เหมือนกัน ทั้งนี้คือเอกลักษณ์ของแต่ละค่ายมวย

2. ท่ารำไห้วक्रमวยที่เหมือนกันเป็นบางท่า ได้แก่

2.1 ท่าย่างสามชুম ของมวยไชยาและมวยโคราช

2.2 ท่าเสื่อลากหาง ของมวยไชยาและมวยท่าเสา

3. ท่ารำไห้วक्रमวยที่ไม่เหมือนกัน ได้แก่ ท่าตรวจลม ท่าเทพพนม ท่าถวายบังคม ท่าสวดสร้อยมาลา ท่าสวน้อยประแป้ง ท่าลับหอโมกข์ศักดิ์ ท่านกยูงพ้อนหาง ท่านารายณ์ขว้างจักร ท่าพระรามแผลงศร ท่าคุมเชิงครู ท่าเดินทักษิณาวัตร ท่ากรอบพระแม่ธรณี ท่าถวายบังคม ท่ากรอบเมฆ ท่าส่องเมฆ ท่าไต่เมฆ

การวิเคราะห์ความต่าง

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าในความเหมือนและความหมายนั้นก็ยังมีความต่างของการรำไหว้ครู ทั้งในเรื่องท่ารำ การปฏิบัติ ได้แก่ *ต่างมาก* คือ ท่ารำที่ไม่เหมือนกันทั้งในทางปฏิบัติ ชื่อท่ารำ และความหมาย *ต่างปานกลาง* คือ มีบางอย่างที่เหมือนกัน เช่น ชื่อท่าเหมือนกันแต่ปฏิบัติไม่เหมือนกัน ความหมายเหมือนกันแต่ชื่อท่าไม่เหมือนกัน และ *ต่างน้อย* คือ ชื่อท่าเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน แต่ปฏิบัติไม่เหมือนกัน

ด้านการแต่งกายและความเชื่อ

ค่ายมวยที่ 1 มวยไชยา การแต่งกายจะเป็นลักษณะนุ่งกางเกงขาสั้นสีดำ นำผ้าขาวม้ามาพันกับผ้าหนาๆ ทำเป็นกระจับเพื่อหุ้มอวัยวะเพศไว้เรียกว่า กระจับผ้า แล้วพันปลายผ้าขาวม้าไว้ที่เอว สวมมงคลไว้ที่หัว มีการพันผ้าประเจียดที่แขนทั้ง 2 ข้าง ก่อนจะขึ้นชกก็จะมีการบริกรรมคาถาสีพระองค์หรือห้าพระองค์ ดนตรีที่ใช้วงปี่กลอง เพลงสระหม่า

ค่ายมวยที่ 2 มวยลพบุรี การแต่งกายจะเป็นลักษณะนุ่งกางเกงขาสั้นสีแดง นำผ้าขาวม้ามาพันกับผ้าหนาๆ ทำเป็นกระจับเพื่อหุ้มอวัยวะเพศไว้เรียกว่า กระจับผ้า แล้วพันปลายผ้าขาวม้าไว้ที่เอว สวมมงคลไว้ที่หัว มีการพันผ้าประเจียดที่แขนทั้ง 2 ข้าง มวยลพบุรีเพียงค่ายมวยเดียวที่มีการพันข้อเท้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของมวยลพบุรี

ค่ายมวยที่ 3 มวยโคราช การแต่งกายจะเป็นลักษณะนุ่งกางเกงขาสั้นสีดำ นำผ้าขาวม้ามาพันกับผ้าหนาๆ ทำเป็นกระจับเพื่อหุ้มอวัยวะเพศไว้เรียกว่า กระจับผ้า แล้วพันปลายผ้าขาวม้าไว้ที่เอว สวมมงคลไว้ที่หัว มีการพันผ้าประเจียดที่แขนทั้ง 2 ข้าง ก่อนจะขึ้นชกก็มีการบริกรรมคาถาสีพระองค์หรือห้าพระองค์ ดนตรีที่ใช้ก็จะใช้วงปี่กลอง เพลงสระหม่า

ค่ายมวยที่ 4 มวยท่าเสา การแต่งกายจะเป็นลักษณะนุ่งกางเกงขาสั้นสีดำ นำผ้าขาวม้ามาพันกับผ้าหนาๆ ทำเป็นกระจับเพื่อหุ้มอวัยวะเพศไว้เรียกว่า กระจับผ้า แล้วพันปลายผ้าขาวม้าไว้ที่เอว สวมมงคลไว้ที่หัว มีการพันผ้าประเจียดที่แขนทั้ง 2 ข้าง

คาถาเกี่ยวกับเกี่ยวกับมวยไทย ซึ่งคาถาที่นักมวยนิยมท่องมีดังนี้

คาถา สีพระองค์ใน

นะ	เดชุรุกราน
มะ	ห้าวหาญฟันฟาด
พะ	พิฆาฏโหมฮึก
ทะ	ปราบศึกถอยกด

คาถา ห้า พระองค์นอก

นะ	ย่านบพทสงคราม
โม	ติดตามศัตรู
พุท	ต่อสู้ไพริน
ธ	ปราบสิ้นพลไกร
ยะ	โชคไชยชนะ

ดนตรี

นอกจากเครื่องแต่งกายและของมงคลที่สำคัญแล้วอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือเพลงที่ใช้ประกอบการรำไหว้ครูมวยมีวงดนตรี “วงปี่กลอง” ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีทั้งหมด 3 ชิ้นคือ ปี่ชวา กลองแขก ฉิ่ง เพลงที่ใช้คือ เพลงสระหม่า (โยนแปลง)

ในการรำไหว้ครูมวยไม่นิยมใช้เพลงสรรหามาแบบเต็มเนื่องจากมีความยาวและในสมัยโบราณนิยมใช้เพลงสรรหามาในพิธีทางขลมารค การไหว้ครูมวยจึงนิยมใช้เพลงสรรหามา โยนแปลงที่สั้นและกระชับ และการเขียนโน้ตของกลองแขกนั้นจะเป็นการใช้ตัวอักษรแทนเสียงของกลองแขกตัวผู้และกลองแขกตัวเมีย ตำแหน่งในการตั้งวงตีกลองสำหรับบรรเลงประกอบการชกมวยนั้นนิยมตั้งให้อยู่สูงกว่าเวทีเนื่องจากผู้เล่นดนตรีจะได้มองเห็นนักมวยในระหว่างที่ชกเพื่อการบรรเลงที่เข้ากับการชกมวย ซึ่งเพลง สาระหามา (โยนแปลง) มีโน้ตเพลงตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

เพลงสาระหามา (โยนแปลง)

ปี่ชวา	--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	--- ช	--- ด	---	--- ม
กลองแขก	----	----	----	- ตี - นี	- ตี - ทิ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - จ

ปี่ชวา	----	----	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ฟ
กลองแขก	- จี - ตี	- ตี - นี	- ตี - ทิ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - ตี	- ตี - นี

ปี่ชวา	----	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ช
กลองแขก	- ตี - ทิ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - ตี	- ตี - นี	- ตี - ทิ	

ปี่ชวา	----	--- ช	----	--- ล	----	--- ช	----	--- ตี
กลองแขก	- จี - จ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - ตี	- ตี - นี	- ตี - ทิ		

ปี่ชวา	----	----	----	--- ช	----	----	----	ฟ ม ฟ ช
กลองแขก	- จี - จ	- จี - จ	- จี - จ	- จี - ตี	- ตี - นี	- ตี - ทิ		

บันทึกเรียบเรียงโดย นางสาวกุลกานต์ โพธิปัญญา ถอดโน้ต: นายอุดมเกียรติ เฟื่องอุบล

การประเมินคุณค่าความเป็นของแท้และดั้งเดิมของแท้และหายาก (Authenticity and Rarity Value)

ผู้วิจัยได้นำการประเมินคุณค่าด้านของแท้และดั้งเดิมโดยประยุกต์ใช้จากเอกสารประกอบการวิจัย เฉพาะทาง (มนัส แก้วบุชา, 2554) มาทำการประเมินคุณค่า 5 ประการ คือ 1) คุณค่าด้านประวัติพัฒนาการของค่ายมวยศิลปะ (Academic Value) หมายถึง ค่ายมวยศิลปะหรือค่ายมวยนี้ก่อตั้งมาเป็นเวลายาวนานอย่างสืบเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรำไหว้ครู ได้รับการสืบทอดมาจากครูมวยอาวุโสมาอย่างต่อเนื่อง 2) คุณค่าด้านสังคมวิถีชีวิต (Social Value) คือ การแสดงถึงสัญลักษณ์อัตลักษณ์ประจำถิ่น มีจริยธรรม วิถีวัฒนธรรม 3) คุณค่าด้านความสมบูรณ์และความงามของท่ารำ (Aesthetic Value) คือ เป็นของดั้งเดิม มีอัตลักษณ์รูปแบบที่รับรู้กัน มีแบบแผนที่เป็นลักษณะเฉพาะของค่ายมวย 4) คุณค่าด้านวิทยาวิชาการ (Scientific Value) คือ มีขอบ หลักการและแนวทางปฏิบัติสืบกันมา 5) คุณค่าด้านการเชื่อมโยง (Associate Value) มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความงามการประสานกลมกลืนทั้งศิลปะและวิถีชีวิตคนในชุมชน

ค่ายมวย	1) คุณค่าด้าน ประวัติพัฒนาการ ของค่ายมวยศิลปะ (Academic Value)	2) คุณค่าด้าน สังคมวิถีชีวิต (Social Value)	3) คุณค่าด้าน ความสมบูรณ์และ ความงามของท่ารำ (Aesthetic Value)	4) คุณค่าด้าน วิทยาวิชาการ (Scientific Value)	5) คุณค่าด้าน การเชื่อมโยง (Associate Value)
มวยไชยา	/	/	/	/	
มวยลพบุรี			/	/	
มวยโคราช	/	/	/	/	
มวยท่าเสา	/	/	/	/	/

จากตารางข้างต้นนี้แสดงถึงการประเมินคุณค่าของมวยแต่ละค่ายมวยซึ่งสามารถสรุปได้ว่าค่ายมวยไชยามีความเป็นของแท้ดั้งเดิมและหายาก เพราะจากการวิจัยพบว่าก่อตั้งมาเก่าแก่ สืบทอดศิลปะการรำไหว้ครู การชกมวยมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนท่ารำไหว้ครู ไม่ได้รับรูปแบบหลายแบบแผนมาจากที่อื่น ค่ายมวยไชยายังคงธำรงท่ารำไว้เหมือนเดิม มี 5 ท่า ได้แก่ 1) ท่ากราบเบญจางคประดิษฐ์ 2) ท่าตรวจลม 3) ท่าถวายหมัดครู 4) ท่าอย่างสามชุก 5) ท่าเสื่อลากหาง

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำเอกสารคู่มือความรู้การรำไหว้ครูมวยไทย ชื่อว่ามวยไชยานำรู้ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะชน

บรรณานุกรม

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว. (2555). มวยไทยกระบวณยุทธ์แห่งสยาม.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สำนักบริการวิชาการ. (2553). สมุดไทยคำ ตำราชกมวย. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

มนัส แก้วบุชา. (2554). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยเฉพาะทาง. คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

กระทรวงวัฒนธรรม. (2543). การจัดการมรดกวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ. กรมศิลปากร.
อัมรินทร์ปริ้นท์ ตั้ง กรุงเทพมหานคร

กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559
และอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ.2003 กรมส่งเสริม
วัฒนธรรม. สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การส่งเคราะห์ทหารผ่านศึก. กรุงเทพมหานคร